

Kriptoturto apskaitos rekomendacijos

(atnaujintos 2025-01-24)

NUORODŲ TURINYS

- 1. Įvadas. Kriptoturtas ir jo teisinis reglamentavimas**
- 2. Kriptoturto, naudojamo kaip atsiskaitymo priemonė, įvertinimas pagal Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus**
- 3. Kriptoturto apskaita**
  - 3.1. Kriptoturto, naudojamo atsiskaitymo tikslais, įsigijimas**
  - 3.2. Kriptoturto įsigijimas, siekiant gauti pajamų dėl jo vertės padidėjimo**
  - 3.3. Kriptoturto išgavimas (angl. mining)**
  - 3.4. Neatlygintinai gautas kriptoturtas**
  - 3.5. Kriptoturto pardavimas ir atsiskaitymai kriptoturtu**
- 4. Pirminio viešo platinimo (ICO) žetonų apskaita**
  - 4.1. Kripto valiutos žetonų platinimas**
  - 4.2. Kriptoturto žetonų įsigijimas**
- 5. Tarpininkavimo kriptoturto rinkoje apskaita**
  - 5.1. Savo sąskaita veikiančys kriptoturto paslaugų teikėjai**
  - 5.2. Kliento vardu ir sąskaita veikiančys kriptoturto paslaugų teikėjai**

Kriptoturto apskaitos rekomendacijos

1. Įvadas. Kriptoturto ir jo teisinis reglamentavimas

2023 m. gegužės 31 d. patvirtintas **Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1114** dėl kriptoturto rinkų, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 1095/2010 ir direktyvos 2013/36/ES bei (ES) 2019/1937 (toliau – Reglamentas (ES) 2023/1114), kuriuo sukurta visapusiška Europos kriptoturto ir susijusių paslaugų reglamentavimo sistema, nustatomi reikalavimai kriptoturto (su turtu susietų žetonų, elektroninių pinigų žetonų ir kito kriptoturto) emitentams ir kriptoturto paslaugų teikėjams.

2024 m. liepos 11 d. patvirtintas **Lietuvos Respublikos kriptoturto rinkų įstatymas** (toliau – KRĮ) ir su juo susijusių įstatymų pakeitimai, kuriais Lietuvos nacionalinėje teisėje įgyvendintos Reglamento (ES) 2023/1114 nuostatos. Teisės aktais siekiama užtikrinti sąžiningą, atvirą ir efektyvų kriptoturto rinkų veikimą, kriptoturto turėtojų, kriptoturto paslaugų teikėjų klientų interesų apsaugą, taip pat užtikrinti kriptoturto rinkos stabilumą, patikimumą, efektyvumą ir saugumą.

Reglamento (ES) 2023/1114 ir nacionalinių teisės reikalavimai, susiję su elektroninių pinigų žetonais ir su turtu susietais žetonais, įsigaliojo nuo 2024 m. birželio 30 d., o 2024 m. gruodžio 30 d. minėtų teisės aktų reikalavimai dėl visų kriptoturto paslaugų teikimo ir rinkos priežiūros įsigaliojo pilna apimtimi, tad kriptoturto rinka tapo reguliuojamos ir prižiūrimos finansų rinkos dalimi, kriptoturto emitentai ir kriptoturto paslaugų teikėjai įtraukiami į Lietuvos banko prižiūrimų finansų rinkos dalyvių sąrašą, kriptoturto paslaugos laikomos finansinėmis paslaugomis, o kriptoturto emitentai ir kriptoturto paslaugų teikėjai – finansų įstaigomis.

Atitinkamai keičiasi ir **Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo** nuostatos. Pagal Finansinės apskaitos įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 1 punkto h ir i papunkčius, kurie įsigaliojo nuo 2024 m. rugpjūčio 1 d., su turtu susietų žetonų, kaip jie apibrėžti Reglamento (ES) 2023/1114 3 straipsnio 1 dalies 6 punkte¹, leidėjai ir elektroninių pinigų įstaigos, leidžiančios reikšmingus elektroninių pinigų žetonus, kaip tai suprantama pagal Reglamento (ES) 2023/1114 56 ir 57 straipsnius, apskaitą turi tvarkyti taip, kad užtikrintų finansinių ataskaitų parengimą **pagal tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus**, o nuo 2024 m. gruodžio 30 d. įsigaliojus įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 1 punkto j papunkčiui pagal tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus rengti finansines ataskaitas turės ir kriptoturto paslaugų teikėjai, kaip jie apibrėžti Reglamento (ES) 2023/1114 3 straipsnio 1 dalies 15 punkte².

Tad šiose rekomendacijose aptariami kriptoturto apskaitai taikytini apskaitos principai turėtų būti taikomi subjektams, kurie pagal Finansinės apskaitos įstatymo 11 straipsnio 1 dalį turi teisę apskaitą tvarkyti taip, kad užtikrintų finansinių ataskaitų parengimą **pagal Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus**.

¹ Su turtu susieti žetonai – kriptoturto, kuris nėra elektroninių pinigų žetonai ir kurio vertę siekiama stabilizuoti susiejus su kuria nors kita verte ar teise arba jų deriniu, įskaitant vieną ar daugiau oficialių valiutų, rūšis.

² Kriptoturto paslaugų teikėjas – juridinis asmuo arba kita įmonė, kurių darbas ar verslo veikla yra profesionalus vienos ar daugiau kriptoturto paslaugų teikimas klientams ir kuriems leidžiama teikti kriptoturto paslaugas pagal Reglamento (ES) 2023/1114 59 straipsnį.

Lietuvos finansinės atskaitomybės standartai atskirai kriptoturto apskaitos nereglamentuoja, tačiau šiuose standartuose nustatyti bendrieji apskaitos principai, metodai, būdai yra taikomi ir kriptoturto apskaitai, kuriuos, atsižvelgiant į ūkinių operacijų turinį ir ekonominę prasmę, subjektai turi taikyti apskaitydami įsigytą kriptoturtą, naudojamą kaip atsiskaitymo priemonę, laikomą investavimo tikslu ar kitais tikslais.

Reglamento (ES) 2023/1114 3 straipsnio 1 dalies 5 punkte **kriptoturtas** apibrėžiamas, kaip skaitmeninė vertės arba teisės išraiška, kurią galima perleisti ir laikyti elektroniniu būdu naudojant paskirstytojo registro³ ar panašią technologiją.

Šiose rekomendacijose vartojamų kitų savokų samprata:

Mokėjimo žetonai (angl. *Payment Tokens*) – žetonai, kurie skirti tik atsiskaitymams tarp jų savininkų juos išleidžiančios bendrovės sukurtos bendruomenės viduje. Tokie žetonai gali būti naudojami kaip kriptoturto monetos ir jų vertė dažnai priklauso nuo pasitikėjimo juos išleidusia bendrove. Be to, jie gali būti naudojami juos išleidusios bendrovės paslaugoms ateityje pirkti darant prielaidą, kad dėl didėjančio pasitikėjimo juos išleidusia bendrove jų vertė reikšmingai išaugs ir pirmi žetonų pirkėjai dėl to gaus ekonominę naudą. Mokėjimo žetonai nesuteikia kitų reikšmingų teisių jų pirkėjui, todėl juos išleidusiai bendrovei gali būti kaip įrankis padengti tokių žetonų funkcionavimą užtikrinančios blokų grandinės sukūrimo išlaidas ir finansuoti kitą bendrovės veiklą neprisiimant tiesioginių teisinių įsipareigojimų jų pirkėjams.

Naudojimo žetonai (angl. *Utility Tokens*) suteikia jų savininkui galimybę naudotis prekėmis ar paslaugomis, kurios prieinamos tik šių žetonų leidėjo tinkle. Pavyzdžiui, *Filecoin* žetonų leidėjas planuoja suteikti decentralizuotą saugojimo „debesyse“ paslaugą, kuri leis naudotis kituose kompiuteriuose esančia neišnaudota kietųjų diskų atmintimi. ICO pirkėjai gavo žetonus, kuriais galės apmokėti *Filecoin* saugojimo paslaugas, kai bus pradėta teikti paslauga. Kadangi naudojimo žetonų pasiūla paprastai yra fiksuotos apimties, šių žetonų vertė gali augti ateityje, jei didės jų pagalba teikiamų paslaugų paklausa.

Vienas iš naudojimo žetonų tipų yra turto žetonai (angl. *Asset Tokens*) – žetonai, kurie skirti ateityje įsigyti realų produktą ar turtą. Pavyzdžiui, „TV žetonas“ gali suteikti galimybę jo savininkui gauti arba įsigyti už mažesnę kainą naujos kartos televizorių, kurį planuoja išleisti žetonų platintojas. Tokio tipo žetonai yra gana plačiai naudojami, tačiau potencialūs žetono pirkėjai neretai vengia įsigyti tokių žetonų, kadangi turtas, kurį jie galės ateityje už juos įsigyti, ir su jo verte susiję turto žetonai gali prarasti savo vertę, jei praeis daug laiko tarp žetonų išleidimo ir galimybės jais pasinaudoti.

Vertybinių popierių žetonai (angl. *Securities Tokens*) – žetonai, kurie suteikia teisę už juos iš žetonų leidėjo pirkti brangiuosius metalus, gauti iš anksto numatytą finansinę naudą (palūkanas ar pan.). Tokių žetonų leidėjai gali būti įsipareigoję juos keisti į brangiuosius metalus ar kaip jų vertės garantiją įkeisti nekilnojamąjį turtą. Vienas iš vertybinių popierių žetonų tipų yra nuosavybės žetonai (angl. *Equity Tokens*), kurie jų savininkui suteikia teisę į įmonės gaunamo pelno dalį. Tuo jie panašūs į nuosavybės vertybinius popierius, todėl kuo daugiau žmonių juos perka, tuo labiau auga žetonų vertė. Nuosavybės žetonai sudaro galimybę lanksčiau pritraukti ilgalaikio kapitalo ir gali sukurti naujų verslo valdymo modelių.

³ **Paskirstytasis registras** – informacijos saugykla, kurioje saugomi sandorių įrašai, kuria dalijamasi PRT tinklo mazgų rinkinyje ir kuri sinchronizuojama tarp PRT tinklo mazgų, naudojant susitarimo mechanizmą (pagal Reglamento (ES) 2023/1114 3 straipsnio 1 dalies 2 punktą).

Rekomendacijų 3 dalyje pateikiami taikytini apskaitos principai, metodai ir būdai skirti kriptoturto, naudojamo kaip atsiskaitymo priemonė, laikomo investavimo tikslu ar kitais tikslais, apskaitai.

Rekomendacijų 4 dalyje pateikiami taikytini apskaitos principai, metodai ir būdai skirti **kripto valiutos žetonų** (angl. token) apskaitai, kurie laikomi skaitmeniniu turtu, esančiu kažkuriame konkrečiame blokų grandinės tinkle. Blokų grandinė (angl. blockchain), tai viena iš paskirstytojo registro technologijų⁴ rūšių, naudojama decentralizuotam užšifruotų duomenų saugojimui, atnaujinimui ir patvirtinimui užtikrinti. Žetonai neturi savo atskiros blokų grandinės, o norint, kad jie veiktų, reikalinga kita blokų grandinės platforma. Pavyzdžiui, eteriai yra labiausiai paplitusi žetonų kūrimo platforma dėl jos išmaniųjų sutarčių (angl. smart contract) funkcijos, o žetonai, sukurti eterių blokų grandinėje, yra žinomi kaip ERC-20 žetonai. Tokių žetonų pavyzdžiai yra tėtis (angl. Tether, USDT), šibas (angl. Shiba Inu, SHIBA) ir čeinlikas (angl. Chainlink, LINK) ir kt. Žetonais siekiama pasiūlyti platesnį funkcijų spektrą. Jie dažnai yra susiję su tam tikru projektu ar protokolu blokų grandinės ekosistemoje ir naudojami įgyvendinti šio projekto specifines funkcijas.

2. Kriptoturto, naudojamo kaip atsiskaitymo priemonė, įvertinimas pagal Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus

Atsižvelgiant į kriptoturto teisinį reglamentavimą, visi skaitmeninio atsiskaitymo sandoriai apskaitoje turėtų būti registruojami pagal jų turinį ir ekonominę prasmę. 1-ojo verslo apskaitos standarto „Finansinė atskaitomybė“ (toliau – 1-asis VAS) 32 punkte nurodyta, kad įmonė turi pasirinkti ir taikyti tokią apskaitos politiką, kad finansinės ataskaitos teisingai parodytų įmonės finansinę būklę, veiklos rezultatus ir pinigų srautus, jei įmonė sudaro pinigų srautų ataskaitą. Įmonė savo ūkinių operacijų registravimo ir vertinimo tvarkoje ar apskaitos politikoje, kuri gali būti ir sudėtinė įmonės ūkinių operacijų registravimo ir vertinimo tvarkos dalis, turėtų nustatyti kriptoturto apskaitos taisykles, pagal tai, kuriam balanso straipsniui kriptoturtas yra priskiriamas, pagal savo turinį ir ekonominę prasmę, kuri vertinama pagal „Baltojoje knygoje“ nurodytas sąlygas, ekonominės naudos ar įsipareigojimų tikėtumą.

Pagal 18-ojo verslo apskaitos standarto „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ (toliau – 18-asis VAS) 24 punkto nuostatas finansinis turtas apskaitoje turi būti registruojamas tik tada, kai įmonė gauna arba pagal vykdomą sutartį įgyja teisę gauti pinigus ar kitą finansinį turtą. Į finansinio turto įsigijimo savikainą įtraukiamos ir tiesioginės sandorių sudarymo išlaidos.

Prieš priskiriant kriptoturtą finansiniam turtui svarbu identifikuoti, kiek ši turima kriptoturto rūšis atitinka finansinio turto apibrėžimą.

18-ojo VAS 4 punktas nustato tokį finansinio turto apibūdinimą:

Finansiniam turtui priskiriama:

1. Pinigai, esantys įmonės kasoje ir atsiskaitomosiose sąskaitose.
2. Pinigų ekvivalentai. Pinigų ekvivalentams gali būti priskiriama trumpalaikės (iki trijų mėnesių nuo įsigijimo datos) likvidžios investicijos į vertybinius popierius (išskyrus

⁴ Paskirstytojo registro technologija (PRT) – technologija, leidžianti valdyti ir naudoti paskirstytuosius registrus (pagal Reglamento (ES) 2023/1114 3 straipsnio 1 dalies 1 punktą).

nuosavybės vertybinius popierius), kelionės čekiai ir kitas finansinis turtas, kuris gali būti greitai iškeičiamas į žinomas pinigų sumas, kurių vertės pasikeitimo rizika yra nereikšminga.

3. Sutartinė įmonės teisė gauti pinigų ar kitą finansinį turtą, apsieisti finansiniu turtu ar finansiniais įsipareigojimais, kuri finansinėse ataskaitose parodoma kaip už parduotą produkciją, suteiktas paslaugas ar paskolas gautinos sumos, iš anksto sumokėtos sumos už finansinį turtą ir kitos pagal sutartis užregistruotos finansinės skolos įmonei.

4. Kitų ūkio subjektų išleisti vertybiniai popieriai: akcijos, obligacijos ir kiti vertybiniai popieriai, kurie įsigijami siekiant gauti ekonominės naudos.

Kriptoturtas, ypač kriptoturto monetos⁵, gali būti naudojami kaip atsiskaitymo priemonė, kuria ne tik galima atsiskaityti už suteikiamas paslaugas, bet ir iškeisti (parduoti) į įprastą valiutą (FIAT pinigų) ar laikyti parduoti tikintis jos vertės padidėjimo. Vertinant apskaitos požiūriu, kriptoturtas savo ekonomine prasme, išskyrus jo vertės nustatymo neapibrėžtumą ir su šiuo turtu susijusias rizikas, turi sąlyginai tuos pačius požymius, kaip ir įprasta užsienio valiuta, todėl galėtų būti priskirtas prie pinigų. Kriptoturto nuosavybę patvirtina tik jų savininkui (pirkėjui) suteikiamas privatus „raktas“, kuris turi atitikti kitiems žinomą šio kriptoturto viešąjį „raktą“. Privatus „raktas“ saugomas kriptoturto pinigineje savininko medijos įrenginyje (kompiuteris, mobilusis telefonas ar pan.) arba gali būti atspausdinamas ir saugomas, pvz., popieriuje. Kriptoturo rinkoje veikiantys kriptoturto paslaugų teikėjai, kaip jie apibrėžti Reglamento (ES) 2023/1114 3 straipsnio 1 dalies 15 punkte, gali padėti jo pirkėjui įsigyti kriptoturtą netiesiogiai, atidarydami kiekvienam pirkėjui kriptoturto piniginę, kurioje laikomas to pirkėjo įsigytas kriptoturto privatus „raktas“. Tuo ši atsiskaitymo priemonė apskaitos požiūriu panaši į pinigus, laikomus įmonės atsiskaitomojoje sąskaitoje, kadangi dabartinėse finansinėse rinkose įprastų FIAT pinigų savininkas juos dažnai taip pat laiko tam tikslui finansų institucijos, tarpininko ar elektroninių pinigų platintojo atidarytose elektroninėse sąskaitose.

Kriptoturtas, ypač kriptovaliutos monetos, gali turėti ir pinigų ekvivalentų požymių, kadangi jie, panašiai kaip likvidžios investicijos ar kitas finansinis turtas, gali būti greitai iškeičiami į žinomas pinigų sumas. Vienintelė kliūtis jas pripažinti pinigų ekvivalentais yra reikšminga jų vertės pasikeitimo rizika, kadangi dažnai įvyksta didelių kriptoturto vertės pokyčių palyginti su įprastų valiutų verte. Tačiau sumažėjus vertės pasikeitimo rizikai kriptoturtas galėtų būti apskaitos požiūriu prilyginamas ir pinigų ekvivalentams, jei būtų galima jį greitai, be didelių papildomų kaštų perleisti rinkoje.

Kriptoturtas kaip atsiskaitymo priemonė neatitinka 18-ojo VAS 4.3 punkto reikalavimų, kadangi šiuo atveju nėra aiškiai išreikštos sutarties dėl teisės gauti ar apsieisti finansiniu turtu. Kriptoturto sandoriai sudaromi pagal konkrečiai blokų grandinei taikomą protokolą ir atskirų sandorių patvirtinimas vyksta decentralizuotame registre, o ne remiantis sutartimi. Taip pat diskutuotina, ar kriptoturtas kaip atsiskaitymo priemonė atitinka 18-ojo VAS 4.4 punkto nuostatas, nes jis juridškai paprastai nepripažįstamas vertybiniu popieriumi. Tačiau žinant, kad vertybinių popierių kategorijai dažnai priskiriamas ir toks finansinis turtas kaip investicinių ir pensijų fondų vienetai, dalyvio įnašai sutelktinio finansavimo platformose ir pan., diskutuotina,

⁵ **Monetos** (angl. coin) yra skaitmeninis nepriklausomas turtas, kuris yra saugomas konkrečioje blokų grandinėje, pavyzdžiui, bitkoinas (angl. Bitcoin, BTC), eteris (angl. Ethereum, ETH), moneras (angl. Monero, XMR) ir kt. Monetos paprastai naudojamos kaip mainų vienetai. Jos primena skaitmenines valiutas ir dažniausiai naudojamos atlikti sandorius toje pačioje blokų grandinės aplinkoje.

ar kriptoturto įsigijimas siekiant gauti ekonominės naudos, pavyzdžiui, analogiškai kaip kotiruojamų vertybinių popierių rinkoje akcijų ar išvestinių finansinių priemonių įsigijimas, nėra tapatus. Įsigytas kriptoturtas, jeigu investuotojas ketina jį laikyti ilgą laiką tikėdamasis jo vertės padidėjimo, turi visus esminius vertybiniams popieriams priskirtinus ypatumus.

Teigiant, kad kriptoturtas, kuris naudojamas kaip atsiskaitymo priemonė, yra priskirtinas finansiniam turtui, reikia įvertinti, kokį apskaitos būdą reikėtų taikyti jį parodant finansinėse ataskaitose. 18-ajame VAS yra išskirti du apskaitos būdai: tikrosios vertės ir amortizuotos savikainos būdas. Amortizuotos savikainos būdas taikytinas, kai finansinis turtas yra laikomas iki išpirkimo termino ir įmanoma per šio turto pripažinimo laikotarpį tolygiai paskirstyti gautiną ekonominę naudą. Kadangi kriptoturtas kaip atsiskaitymo priemonė paprastai nėra laikomas iki išpirkimo termino ir toks terminas nėra nustatytas blokų grandinės protokole, amortizuotos savikainos būdas negali būti taikomas tokio kriptoturto apskaitai.

Tuo tarpu tikrosios vertės apskaitos būdas yra taikomas kitam finansiniam turtui, todėl galėtų būti taikomas ir kriptoturto apskaitai. Finansinių ataskaitų dieną įvertinant tokį turtą tikrąja verte, kuri priklausytų nuo nusistovėjusios kriptoturto rinkose konkrečios kriptoturto vertės, būtų įmanoma parodyti faktinį tokios atsiskaitymo priemonės vertės pokytį per ataskaitinį laikotarpį. Pagal 18-ojo VAS nuostatas finansinio turto tikrosios vertės pokytis turi būti rodomas pelno (nuostolių) ataskaitoje. Kriptoturto vertinimas tikrąja verte padėtų parodyti tikrą ir teisingą įmonės finansinę būklę ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, kadangi, nepaisant pasitaikančių nustatytų kriptoturto keitimo į įprastą FIAT pinigų ribojimų, šio kriptoturto monetos paprastai įmanoma greitai ir be didelių papildomų sąnaudų iškeisti į kitos rūšies kriptoturtą arba FIAT pinigus.

Tačiau tuo pačiu verta pažymėti, kad ne visas kriptoturtas yra likvidus ir jį įmanoma greitai parduoti per kriptoturto biržas ar kitaip perleisti. Labiau nusistovėjusi ir likvidi kriptoturto rinka yra būdinga tik didžiausiam pagal kapitalizaciją kriptoturtui (pvz., *Bitcoin, Eteris, Ripple, Bitcoin Cash, Litecoin* ir pan.). Kitas kriptoturtas neretai nėra likvidus, dažnai negali būti tiesiogiai perleidžiamas už įprastus FIAT pinigus ir gali būti tik iškeičiamas į kitą kriptoturtą. Esant tokiai situacijai kriptoturto pripažinimas tikrąja verte gali būti sunkiai įmanomas, nes rinkoje gali nebūti pripažinimo dieną nusistovėjusios rinkos kainos. 18-ojo VAS 33 punkte nustatyta, kad parduoti laikomos investicijos į vertybinius popierius, kurių kaina aktyviojoje rinkoje neskelbiama ir kurių tikrosios vertės negalima nustatyti, finansinėse ataskaitose turi būti įvertinamos įsigijimo savikaina atėmus vertės sumažėjimo sumą. Todėl kriptoturtas, kuriuo nėra aktyviai prekiaujama rinkoje ir kurio tikrosios vertės neįmanoma patikimai nustatyti, taip pat turėtų būti vertinamas įsigijimo savikaina atėmus vertės sumažėjimo sumą. Šiuo atveju, pasikeitus situacijai ir atsiradus galimybei patikimai nustatyti tikrąją vertę, toliau kriptoturtas turėtų būti vėl vertinamas tikrąja verte. Jei prieš tai tikrąja verte vertinto kriptoturto vertė nebegali būti patikimai nustatyta, balanse parodomo kriptoturto vertė turėtų būti lygi paskutinei įmonės apskaitoje užregistruotai šio kriptoturto tikrajai vertei.

Gali būti diskutuojama, ar kriptoturtas kaip neturintis materialiosios išraiškos turtas nėra priskirtinas nematerialiajam turtui. 13-ojo verslo apskaitos standarto „Nematerialusis turtas“ (toliau – 13-asis VAS) II dalyje pateikta tokia nematerialiojo turto sąvoka:

Nematerialusis turtas – neturintis materialios formos nepiniginis turtas, kuriuo įmonė disponuoja, kurį naudodama tikisi gauti tiesioginės ir (arba) netiesioginės ekonominės naudos ir kurio vertė yra ne mažesnė už įmonės nusistatytą minimalią nematerialiojo turto vertę.

Šiame apibrėžime akcentuojama, kad toks turtas turi būti nepiniginis. Remiantis anksčiau išdėstyta kriptoturto kaip finansinio turto apskaitos požiūriu analize manytina, kad tokia atsiskaitymo priemonė negali būti priskirta prie nepiniginio turto, nes sąlyginai apskaitos požiūriu pagal šio turto ekonominę prasmę turi piniginiam turtui būdingas savybes. Taip pat pažymėtina, kad net priskyrus tokį turtą nematerialiajam, jo apskaita, taikant nematerialiajam turtui nustatytą įsigijimo savikainos, kuri amortizuojama per naudingo tarnavimo laiką, būdą, iškreiptų įmonės finansinę būklę, tokiam turtui nebūtų įmanoma nustatyti konkretaus naudingo tarnavimo laiko, o apskaitant tokį turtą įsigijimo savikaina, kai jo vertė ženkliai keičiasi kiekvieną dieną, finansiniai rezultatai neatspindėtų tikrų ir teisingų įmonės veiklos rodiklių.

IŠVADA

Dėl išvardytų priežasčių kriptoturtas, kuris naudojamas kaip atsiskaitymo priemonė (kriptoturto monetos), neturėtų būti laikoma nematerialiuoju turtu, o turėtų būti priskirta prie finansinio turto (18-asis VAS), kuris įvertinamas tikrąja verte, tikrosios vertės pokytį parodant pelno (nuostolių) ataskaitoje.

Nesant galimybės patikimai nustatyti kriptoturto tikrosios vertės, šis kriptoturtas turėtų būti registruojamas įsigijimo savikaina atėmus vertės sumažėjimo sumą.

Priklausomai nuo įsigijimo tikslų (įsigytą kriptoturtą naudoti kaip atsiskaitymo priemonę arba laikyti kaip investiciją, siekiant gauti pajamų dėl jos vertės padidėjimo) kriptoturtas įmonės balanse galėtų būti registruojama trumpalaikio turto sąskaitose „271 Sąskaitos bankuose“ arba „262 Kitos investicijos“.

Nors kriptoturtas, naudojamas atsiskaitymo tikslais, apskaitos požiūriu pagal ekonominę prasmę turi daugiau pinigams nei trumpalaikėms investicijoms būdingų savybių, tačiau atsižvelgiant į jų skaitmeninį pobūdį ir siekiant atskirti jį nuo tradiciškai mažą vertės pasikeitimo riziką turinčių lėšų finansų įstaigų sąskaitose, siūlytina kriptoturtą apskaityti ne „271 Sąskaitos bankuose“, o „262 Kitos investicijos“ sąskaitų grupėje, įmonės sąskaitų plane naudojant atskirą sąskaitą, pavyzdžiui, „2625 Kriptoturtas“ ir informaciją apie šio kriptoturto vertės pasikeitimo riziką atskleisti aiškinamajame rašte.

3. Kriptoturto apskaita

3.1. Kriptoturto, naudojamo atsiskaitymo tikslais, įsigijimas

Pirmą kartą kriptoturtas apskaitoje registruojamas įsigijimo savikaina, kuri nustatoma pagal už kriptoturtą sumokėtą ar mokėtiną pinigų sumą ar kito perduoto turto vertę (18-ojo VAS 25–26 p.). Jei įsigyto kriptoturto vertė nustatoma užsienio valiuta, turėtų būti taikoma 22-ojo verslo apskaitos standarto „Užsienio valiutos kurso pasikeitimas“ (toliau – 22-asis VAS) 4 punkto nuostata ir apskaitoje pirmą kartą registruojant kriptoturtą jis turėtų būti įvertinamas finansinių ataskaitų valiuta taikant kriptoturto įsigijimo dieną galiojusį valiutos kursą. Apskaitoje įsigytas kriptoturtas galėtų būti registruojama tokiu apskaitos įrašu:

D 2625 Kriptoturtas

K 271 Sąskaitos bankuose (eurai)

Sudarant finansines ataskaitas kriptoturtas įvertinamas tikrąja verte (18-ojo VAS VII ir X skyriai). Pelnas ar nuostoliai dėl finansinio turto tikrosios vertės pasikeitimo parodomi pelno (nuostolių) ataskaitoje (18-ojo VAS XI skyrius).

Pelnas dėl tikrosios vertės padidėjimo registruojamas tokiu apskaitos įrašu:

D 2625 *Kriptoturtas*

K 5808 *Investicijų tikrosios vertės padidėjimo pelnas*

Nuostoliai dėl tikrosios vertės sumažėjimo registruojami šiuo apskaitos įrašu:

D 6808 *Investicijų tikrosios vertės sumažėjimo nuostoliai*

K 2625 *Kriptoturtas*

Kriptoturto tikrosios vertės nustatymo duomenų šaltinis

Registruojant kriptoturto įsigijimą pirminio pripažinimo metu ir įvertinant jį kitais ataskaitiniais laikotarpiais svarbu įmonės apskaitos politikoje nurodyti, kokių šaltinių bus naudojamosi nustatant kriptoturto tikrąją vertę. Kadangi didėjant kriptoturto paklausai atsiranda vis daugiau ja prekiaujančių biržų, kuriose nusistovi skirtingos kriptoturto kainos, nustatant kriptoturto tikrąją vertę svarbu laikytis pastovumo principo ir kiekvieną ataskaitinį laikotarpį šią vertę nustatyti pagal to paties šaltinio duomenis. Geriausi duomenų šaltiniai laikytinos interneto svetainės, kuriose nuolat skelbiami svarbiausių kriptoturto pasaulinių biržų kainų vidurkiai.

Nustatant kriptoturto tikrąją vertę ir pasirenkant vertės nustatymo šaltinį turi būti laikomasi 32-ojo verslo apskaitos standarte „Tikrosios vertės nustatymas“ nustatytų bendrųjų principų ir tvarkos.

Renkantis kriptoturto tikrosios vertės nustatymo šaltinį, svarbu atsižvelgti į kelis pagrindinius kriterijus:

- **Skaidrumas:** rekomenduojama rinktis žinomus ir patikrintus šaltinius, kurie laikosi skaidrumo principų ir yra gerai vertinami kriptoturto rinkoje (pavyzdžiui, CoinMarketCap, CoinGecko, Binance, Kraken ir pan.).
- **Duomenų atnaujinimo dažnumas:** kadangi kriptoturto rinkos yra labai nepastovios, kainų duomenys turėtų būti atnaujinami realiu laiku arba bent jau kas kelias minutes. Reikėtų įvertinti, kaip dažnai duomenys yra atnaujinami ir ar tai viešai nurodoma.
- **Rinkų ir mainų įvairovė:** patikimi šaltiniai apima duomenis iš įvairių mainų ir rinkų, ne tik iš vienos ar kelių, kad kainos būtų kuo labiau vidutinės ir atspindėtų platesnį rinkos vaizdą. Skirtingose pasaulinėse kriptoturto biržose kainos gali šiek tiek skirtis, tad įvairovė padeda gauti objektyvesnį vaizdą.
- **Likvidumo rodikliai ir prekybos apimtys:** likvidumo ir prekybos apimčių rodikliai gali padėti įvertinti, ar kaina nėra lengvai paveikiama mažų prekybos apimčių ar manipuliacijų. Patikimuose šaltiniuose šie duomenys būna pateikiami, ir jie leidžia spręsti apie kainos stabilumą bei patikimumą.
- **Kainų skaičiavimo metodologija:** rekomenduojama įvertinti, ar duomenų šaltinis aiškiai nurodo, kaip apskaičiuojama pateikiama kriptoturto kaina (pavyzdžiui, ar tai vidutinė kaina, ar ji skaičiuojama naudojant svertinį vidurkį įvertinus rinkos kapitalizacijos dydį ir pan.). Skaidrumas metodologijoje yra svarbus siekiant patikimumo.

Kriptoturto įsigijimo metu gali būti sumokamos sumos tarpininkams, kurie atlieka kriptoturto piniginių saugojimo, kriptoturto tarpusavio keitimo sandorių ir tiesioginio kriptoturto įsigijimo už įprastą valiutą sandorių tvarkymo paslaugas. Vadovaujantis 18-ojo VAS 25 punktu, pirmą kartą pripažindama finansinį turtą įmonė turi įvertinti jį įsigijimo savikaina į ją įtraukiant ir tiesiogines sandorių sudarymo išlaidas. Dėl šios priežasties reikšmingo dydžio mokesčiai tarpininkams už kriptoturto įsigijimą turėtų būti įtraukiami į kriptoturto įsigijimo savikainą. Be to, vadovaujantis 18-ojo VAS 26 punktu, įsigijimo savikaina nustatoma pagal už finansinį turtą sumokėtą ar mokėtiną pinigų sumą ar kito perduoto turto vertę, todėl pirminio pripažinimo metu kriptoturto įsigijimo savikaina nėra lygi jos tikrajai vertei. Tik paskesnio jo įvertinimo metu, sudarant finansines ataskaitas, kriptoturtas turi būti įvertinamas tikrąja verte, įsigijimo savikainos ir tikrosios vertės skirtumą parodant pelno (nuostolių) ataskaitoje.

Pavyzdžiui, perkant už 2 000 Eur sumą 2 666 vnt. *Ripple* kriptovaliutos (0,75 Eur/vnt.) per tarpininkavimo platformą, tarpininkui sumokamas 40 Eur tarpininkavimo mokestis (2 proc. sandorio vertės). Apskaitoje *Ripple* kriptovaliutos įsigijimas turėtų būti registruojamas:

D 2625 Kriptoturtas	2 040
K 271 Sąskaitos bankuose (eurai)	2 040

Paskesnio *Ripple* kriptovaliutos įvertinimo metu, sudarant finansines ataskaitas, nustatyta, kad *Ripple* kriptovaliutos vieneto vertė padidėjo 0,20 Eur ir sudarė 2 532,70 Eur. Įmonės apskaitoje *Ripple* kriptovaliutos vertės pasikeitimas 492,70 Eur (2 532,70 – 2 040) turėtų būti registruojamas šiuo įrašu:

D 2625 Kriptoturtas	492,70
K 5808 Investicijų tikrosios vertės padidėjimo pelnas	492,70

Atsižvelgiant į 1-ojo VAS X skyriaus „Informacijos reikšmingumas“ 46-47 punktus, jeigu įsigyjant kriptoturtą per tarpininkavimo platformą tarpininkui sumokami nereikšmingi tarpininkavimo mokesčiai, vertinant jų sumos reikšmingumą pagal įmonės apskaitos politikoje nusistatytą informacijos reikšmingumo kriterijų, tai tokie mokesčiai galėtų būti iš karto pripažįstami įmonės finansinės ir investicinės veiklos sąnaudomis, jeigu šių mokesčių įtraukimas į kriptoturto įsigijimo savikainą reikalautų didelių pastangų bei darbo ir laiko sąnaudų, ir jeigu toks įmonės pasirinktas apskaitos būdas neiškreiptų finansinėse ataskaitose pateikiamų duomenų, reikšmingai neįtakotų įmonės finansinės būklės ir veiklos rezultatų, ir neturėtų įtakos finansinių atskaitų informacijos vartotojų priimamiems sprendimams.

Pavyzdžiui, perkant už 5 000 Eur sumą 6 666 vnt. *Ripple* kriptovaliutos (0,75 Eur/vnt.) per tarpininkavimo platformą, tarpininkui sumokamas 50 Eur tarpininkavimo mokestis (1 proc. sandorio vertės), kuris pagal įmonės apskaitos politikoje nusistatytą informacijos reikšmingumo kriterijų būtų laikomas nereikšmingu. Apskaitoje *Ripple* kriptovaliutos įsigijimas galėtų būti registruojamas:

D 2625 Kriptoturtas	5 000
D 6810 Kitos finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos	50
K 271 Sąskaitos bankuose (eurai)	5 050

Paskesnio *Ripple* kriptovaliutos įvertinimo metu, sudarant finansines ataskaitas, nustatyta, kad *Ripple* kriptovaliutos vieneto vertė padidėjo 0,20 Eur ir sudarė 6 332,70 Eur. Įmonės apskaitoje *Ripple* kriptovaliutos vertės pasikeitimas 1 332,70 Eur (6 332,70 – 5 000) turėtų būti registruojamas šiuo įrašu:

D 2625 <i>Kriptoturtas</i>	1 332,70
K 5808 <i>Investicijų tikrosios vertės padidėjimo pelnas</i>	1 332,70

3.2. Kriptoturto įsigijimas, siekiant gauti pajamų dėl jo vertės padidėjimo

Įsigijus kriptoturtą, siekiant jį laikyti tol, kol išaugs jo tikroji vertė, apskaitoje šis turtas registruojamas įsigijimo savikaina, kuri nustatoma pagal už kriptoturtą sumokėtą ar mokėtiną pinigų sumą ar kito perduoto turto vertę (18-ojo VAS 25–26 p.). Apskaitoje kriptoturtas, įsigytas siekiant gauti pajamų dėl jo vertės padidėjimo, kaip ir jo įsigijimas atsiskaitymo tikslais, gali būti registruojamas tokiu apskaitos įrašu:

D 2625 <i>Kriptoturtas</i>	
K 271 <i>Sąskaitos bankuose (eurai)</i>	

Paskesnis kriptoturto, įsigyto siekiant gauti pajamų dėl jo vertės padidėjimo, tikrosios vertės pokytis registruojamas sąskaitose „5808 *Investicijų tikrosios vertės padidėjimo pelnas*“ arba „6808 *Investicijų tikrosios vertės sumažėjimo nuostoliai*“.

Pavyzdžiui, perkant už 4 500 Eur per tarpininkavimo platformą *Bitcoin* kriptovaliutą sumokamas 300 Eur mokestis tarpininkui, kuris pagal įmonės apskaitos politikoje nusistatytą informacijos reikšmingumo kriterijų, laikytinas reikšmingu. Toks *Bitcoin* kriptovaliutos įsigijimas turėtų būti registruojamas neišskiriant atskirai dėl jos įsigijimo patirtų tiesioginių sandorio sudarymo išlaidų:

D 2625 <i>Kriptoturtas</i>	4 800
K 271 <i>Sąskaitos bankuose (eurai)</i>	4 800

Paskesnio vertinimo metu, sudarant finansines ataskaitas, nustatyta, kad *Bitcoin* kriptovaliutos vertė padidėjo 550 Eur ir sudarė 5 050 Eur. Įmonės apskaitoje *Bitcoin* kriptovaliutos tikrosios vertės pokytis pripažįstamas pajamomis ir parodomas pelno (nuostolių) ataskaitoje:

D 2625 <i>Kriptoturtas</i>	250
K 5808 <i>Investicijų tikrosios vertės padidėjimo pelnas</i>	250

3.3. Kriptoturto išgavimas (angl. mining)

Įmonė gali dalyvauti kriptoturto sandorių autorizavimo sistemoje užtikrindama blokų grandinėje registruojamų sandorių registravimą ir autentiškumo tikrinimą. Už dalyvavimą šioje autorizavimo sistemoje įmonė kaip atlygį už šias paslaugas gali gauti naujai sukurto kriptoturto vienetų, kurie sudaro naują bloką blokų grandinėje, t. y. gali išgauti („iškasti“) kriptoturto.

Bitcoin ir kitų panašių kriptovaliutų atveju toks atlygis yra mokamas tik tam autorizavimo sistemos dalyviui, kuris pirmasis savo kompiuterinės įrangos pagalba aktyvuoja naujo tuščio bloko sukūrimą. Taikant tokią „darbo įrodymo“ (angl. *proof of work*) išgavimo sistemą, kriptoturto išgavimas dažniausiai yra daug kompiuterinės įrangos ir elektros išteklių reikalaujanti veikla, o pajamos (naujo kriptoturto vieneto išgavimas) iš tokios veiklos, pavyzdžiui, išgaunant *Bitcoin* kriptovaliutą, nėra garantuotos. Kitoje, vis daugiau plintančioje „turimos dalies įrodymo“ (angl. *proof of stake*) išgavimo sistemoje, kriptoturto išgavimo tikimybė priklauso nuo jau turimos kriptoturto vienetų sumos. Šios sistemos naudojimas padidina galimybę išgauti kriptoturtą, esant didesnei jau turimo kriptoturto apimčiai, bet taip pat negarantuoja galutinio tokio išgavimo rezultato. Atsižvelgiant į tai, kad išgaunant kriptoturtą negalima patikimai numatyti, kiek ir kada jos bus išgauta, apskaitoje turėtų būti:

- kriptoturtas registruojamas tik tada, kai pagal dalyvavimo jo kūrimo sistemoje taisyklės įmonė **įgyja teise** gauti pinigus ar kitą finansinį turtą (18-ojo VAS 24 punktą);
- išgautas kriptoturtas registruojamas **tikrąja verte**, kuri nustatoma pagal aktyviojoje rinkoje skelbiamą kainą (32-asis VAS) ir kartu pripažįstamos tokio pat dydžio pajamos;
- kadangi įmonės patiriamos dalyvavimo kriptoturto autorizavimo sistemoje išlaidos nepriklauso nuo įsigyto kriptoturto kiekio, visos tokios patiriamos išlaidos **iš karto pripažįstamos sąnaudomis** (11-ojo verslo apskaitos standarto „Sąnaudos“ (toliau – 11-asis VAS) 11 p.⁶).

Pavyzdžiui, įmonė *Bitcoin* kriptovaliutai išgauti kas mėnesį patiria naudojamos kompiuterinės įrangos nusidėvėjimo, susijusios programinės įrangos amortizacijos, elektros energijos ir kitų išlaidų, kurios sudaro 500 Eur. Šios pastovios išlaidos negali būti siejamos su tiesioginiu ekonominės naudos gavimu, kadangi skirtingais laikotarpiais įmonė išgauna skirtingą *Bitcoin* kriptovaliutos kiekį, o kai kuriais laikotarpiais apskritai nepavyksta jos išgauti. Visos susidariusios *Bitcoin* kriptovaliutos išgavimo išlaidos pripažįstamos sąnaudomis ir parodomos pelno (nuostolių) ataskaitoje:

D 63 <i>Bendrosios ir administracinės sąnaudos</i>	500
K 271 <i>Sąskaitos bankuose / K 449 Kitos mokėtinos sumos</i>	500

Įmonei išgavus 1 200 Eur vertės, kuri nustatoma vadovaujantis 32-ojo VAS⁷ 15 punktu, pagal *Bitcoin* kriptovaliutos rinkos kainą, naują *Bitcoin* kriptovaliutos vieneta, jis registruojamas kaip įmonės finansinis turtas, visą dėl jo registravimo gautą ekonominę naudą parodant kaip suteiktų paslaugų ar kitos veiklos pajamas:

D 2625 <i>Kriptoturtas</i>	1 200
K 5001 <i>Suteiktų paslaugų pajamos / K 5401 Kitos pajamos</i>	1 200

⁶ 11-ojo VAS 11 punktą: „Sąnaudos apskaitoje registruojamos tą patį ataskaitinį laikotarpį, kada buvo patirtos, tais atvejais, kai jų neįmanoma tiesiogiai susieti su uždirbtomis konkrečiomis pajamomis“.

⁷ 32-ojo VAS 15 punktą: „Nustatant turto ir įsipareigojimų tikrąją vertę taikomi vertinimo metodai, kurie tinka konkrečiomis sąlygomis, pagal kuriuos pakanka rodiklių tikrajai vertei nustatyti ir pagal kuriuos naudojama kuo daugiau viešai skelbiamų rinkos rodiklių ir mažiau neskelbiamų rodiklių. Dėl šios priežasties viešai skelbiama kaina, už kurią vertės nustatymo dieną būtų parduodamas turtas arba perleidžiamas įsipareigojimas pagal sandorį įprastomis rinkos sąlygomis pasirinktoje rinkoje, dar vadinama rinkos kaina ir laikoma geriausiu tikrosios vertės įverčiu“.

3.4. Neatlygintinai gautas kriptoturtas

Kriptoturtas gali būti gautas neatlygintinai, pavyzdžiui, kaip dovana, premija už prisiregistravimą ar paskyros sukūrimą platformoje ar projekte, kaip atlygis (apdovanojimas) už lojalumą, aktyvų naudojimąsi platforma ar dalyvavimą projekte ar pan. Tokio neatlygintinai gauto kriptoturto vertė turėtų būti nustatoma pagal dovanojimo sutartyje ar kitame dokumente nurodytą neatlygintinai perduodamo turto vertę, kuri negali būti didesnė už šio turto tikrąją vertę. Jeigu dovanojimo sutartyje ar kitame dokumente, kuris patvirtina neatlygintinai perduodamo kriptoturto faktą, vertė nenurodyta, turi būti vadovaujama 32-ojo VAS 15 punktu ir neatlygintinai gauto kriptoturto vertė nustatoma atsižvelgiant į šio turto rinkos kainą – tikrąją vertę.

Apskaitoje registruojant neatlygintinai gautą kriptoturtą, tokia pačia verte pripažįstamos kitos veiklos pajamos:

D 2625 *Kriptoturtas*
K 5401 *Kitos pajamos*

3.5. Kriptoturto pardavimas ir atsiskaitymai kriptoturtu

3.5.1. Kai kriptoturtas **perleidžiamas** (parduodamas) už įprastinę arba kitą valiutą, apskaitoje kriptoturtas nurašomas, užregistruojami gauti pinigai ar kita valiuta ir sandorio rezultatas, t. y. pelnas arba nuostoliai:

D 271 *Sąskaitos bankuose*
K 2625 *Kriptoturtas*
K 5809 *Investicijų perleidimo pelnas* arba D 6809 *Investicijų perleidimo nuostoliai*

3.5.2. Kriptoturtu šalių susitarimu gali būti **atsiskaitoma už kitą įsigijamą turtą (paslaugas)**. Jei įmonė naudoja kriptoturtą kaip atsiskaitymo priemonę už turto (paslaugų) įsigijimą, atsiskaičius už šį turtą (paslaugas) kriptoturtas nurašomas, užregistruojamas gautas turtas (paslaugos) ir sandorio rezultatas, t. y. pelnas arba nuostoliai, jei toks yra. Atsiskaitymai kriptoturtu apskaitoje registruojami:

3.5.2.1. pirkėjo apskaitoje kriptoturtas nurašomas, registruojamas gautas turtas (paslaugos) ir sandorio rezultatas, t. y. pelnas arba nuostolis, jei toks susidaro. Pavyzdžiui, įmonei įsigyjant pardavimui skirtų prekių, toks sandoris registruojamas:

D 20 *Atsargos*
K 443 *Skolos tiekėjams*
ir
D 443 *Skolos tiekėjams*
K 2625 *Kriptoturtas*
K 5809 *Investicijų perleidimo pelnas* arba D 6809 *Investicijų perleidimo nuostoliai*

Atsižvelgiant į tai, kad atsiskaitymo tikslais naudojamas kriptoturtas sąlyginai, vertinant apskaitos požiūriu pagal ūkinių operacijų ekonominę prasmę, turi pinigams būdingų savybių,

atsižvelgiant į 9-ojo verslo apskaitos standarto „Atsargos“ (toliau – 9 VAS) 11 punktą⁸, toks atsargų įsigijimas atsiskaitant kriptoturtu gali būti prilyginamas atsargų įsigijimui užsienio valiuta. Todėl atsargų įsigijimo savikaina turėtų būti vertinama taikant pirkimo dieną galiojusį kriptoturto kursą. Toks atsargų įsigijimas turėtų būti registruojamas:

D 20 *Atsargos* (įsigijimo savikaina nustatyta pagal kriptoturto kursą pirkimo metu)
K 443 *Skolos tiekėjams*
ir
D 443 *Skolos tiekėjams*
K 2625 *Kriptoturtas*
K 58 *Kitos palūkanų ir panašios pajamos* arba D 68 *Palūkanų ir kitos panašios sąnaudos*

3.5.2.2. pardavėjo apskaitoje registruojamas gautas kriptoturtas visa sandorio suma, pripažįstamos pardavimo pajamos ir, jeigu įmonė yra PVM mokėtoja, išskiriamas PVM:

D 241 *Pirkėjų skolos*
K 50 *Pardavimo pajamos*
K 4492 *Mokėtinas pridėtinės vertės mokestis*
ir
D 2625 *Kriptoturtas*
K 241 *Pirkėjų skolos*

3.5.3. Teikiant paramą kriptoturtu, kai dėl to nesitikima tiesioginės ekonominės naudos, visa tam tikslui perleisto kriptoturto vertė, iki turto perleidimo dienos užregistruota įmonės apskaitoje, nurašoma ir pripažįstama sąnaudomis:

D 6312 *Kitos bendrosios ir administracinės sąnaudos*
K 2625 *Kriptoturtas*

IŠVADA

Kriptoturto, kuris naudojamas kaip atsiskaitymo priemonė, įsigijimo savikaina nustatoma pagal už jį sumokėtą ar mokėtiną pinigų sumą. Jei kriptoturto įsigijimo metu sumokami mokesčiai tarpininkams už jų suteiktas tarpininkavimo paslaugas įsigyjant kriptoturtą, tai tokios įmonės patirtos išlaidos, atsižvelgiant į įmonės patvirtintą apskaitos politiką ir joje nustatytą informacijos reikšmingumo kriterijų, gali būti įskaitomos į kriptoturto įsigijimo savikainą arba pripažįstamos sąnaudomis, kada yra faktiškai patirtos.

Paskesnio įvertinimo metu, sudarant finansines ataskaitas, nustatant kriptoturto tikrąją vertę turėtų būti pasirinktas duomenų šaltinis, kuriuo įmonė nuolat naudosis nustatydama kriptoturto vertę. Geriausiu duomenų šaltiniu laikytinos interneto svetainės, kuriose nuolat skelbiami svarbiausių kriptoturto pasaulinių biržų kainų

⁸ 9-ojo VAS 11 punktas: „Atsargos, įsigytos užsienio valiuta, apskaitoje registruojamos finansinių ataskaitų sudarymo valiuta, taikant pirkimo dieną galiojusį užsienio valiutos kursą – apskaitoje taikomą euro ir užsienio valiutos santykį, nustatytą vadovaujantis Buhalterinės apskaitos įstatymu“.

vidurkiai, kurios laikosi skaidrumo, patikimumo principų, dažnai atnaujina duomenis ir pan.

Kriptoturto išgavimo veikloje visos su tuo susijusios išlaidos turėtų būti iškart pripažįstamos sąnaudomis, o išgautas kriptoturtas pirminio pripažinimo metu registruojamas tikraja verte, pripažįstant ir pelno (nuostolių) ataskaitoje parodant tokio pat dydžio pajamas.

4. Pirminio viešo platinimo (ICO) žetonų apskaita

Žetonas yra priemonė, naudojama pagal nustatytas priemonės emisijos sąlygas ir suteikianti jo savininkui leidėjo nustatytas teises (pvz., teisę gauti įmonės pelno, pajamų, palūkanų už investuotas lėšas dalį, teisę gauti tam tikrų prekių ar paslaugų).

Planuojami sandoriai, gautos garantijos ir laidavimai įmonės turtu nepripažįstami, kol jie neatitinka finansinio turto apibrėžimo. Pavyzdžiui, už žetonus gauti *Eteriai* įmonės apskaitoje turėtų būti registruojami tik tada, kai įmonė turi patikimos informacijos (objektyvių įrodymų) apie gautą *Eterių* kiekį ir gali patikimai nustatyti jų vertę ir jei įmonei priklauso šio kriptoturto faktinė kontrolė ir su jos naudojimu susijusi rizika bei nauda.

ICO metu išplatintų žetonų vertė tiesiogiai priklauso nuo jų platintojo įsipareigojimų žetonų pirkėjams, suteikiamų teisių žetonų savininkams, jų panaudojimo laikotarpio ir likvidumo. Paprastai visos esminės ICO sąlygos, įskaitant ir žetonų pirkėjams suteikiamas teises, ICO rengėjo įsipareigojimai žetonų pirkėjams ir kitos sąlygos yra nurodomos „Baltojoje knygoje“ (angl. *White paper*), kuri galėtų būti laikoma emisijos prospekto⁹ atitikmeniu, kai siekiama išleisti vertybinius popierius. Žetonų leidėjas ir jų pirkėjas turėtų vertinti su žetonais susijusias teises ir įsipareigojimus vadovaudamasis „Baltąja knyga“ ir kitais teisiniais dokumentais.

4.1. Kripto valiutos žetonų platinimas

Šioje dalyje nurodyti apskaitos principai taikomi visiems kriptoturto žetonų platintojams, išskyrus su turtu susietų žetonų, kaip jie apibrėžti Reglamento (ES) 2023/1114 3 straipsnio 1 dalies 6 punkte, leidėjams ir elektroninių pinigų įstaigoms, leidžiančios el. pinigų žetonus, kaip tai suprantama pagal Reglamento (ES) 2023/1114 56 ir 57 straipsnius, apskaitą tvarkančioms ir finansines ataskaitas sudarančioms pagal Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus.

Bendrovė, išplatinusi kripto valiutos žetonus, privalo apskaitoje registruoti visus su tuo susijusius įsipareigojimus. Įsipareigojimų pobūdis priklauso nuo žetonų savininkams suteikiamų teisių ir žetono tipo.

---

⁹ Vadovaujantis vertybinių popierių įstatymu, prospektas – dokumentas, kuriame investuotojams ir visuomenei pateikiama informacija apie vertybinių popierių emitentą ir jo viešai siūlomus arba į prekybą reguliuojamoje rinkoje įtraukiamus vertybinius popierius.

4.1.1. Žetonams platinti skirtos platformos sukūrimas

ICO dažnai atliekamas bendrovei išleidžiant žetonus ir juos parduodant už kitą kriptoturtą arba, retesniais atvejais, už įprastus FIAT pinigus. Tokiu atveju už žetonus gautas kriptoturtas ir jo tolesnis pardavimas bendrovės apskaitoje registruojamas taip pat kaip ir kriptoturtas, kuris naudojamas atsiskaitymo tikslais.

Prieš pradėdama platinti žetonus bendrovė turi sukurti tokių žetonų apyvartumą ir atsiskaitymą jais užtikrinančią platformą, gauti tam tikslui būtinas licencijas, parengti jiems platinti skirtą „Baltąją knygą“, sukurti tinkamus prisijungimo protokolus atitinkančią išmaniąją sutartį (angl. *Smart Contract*) ir atlikti kitus darbus. Tokiame parengiamajame etape bendrovės išlaidos yra dengiamos iš įmonės nuosavo ar skolinto kapitalo lėšų. Jei šios išlaidos neatitinka 13-ojo VAS 5–7 punktuose keliamų reikalavimų, jos yra pripažįstamos sąnaudomis. Jei išlaidos atitinka šiuos nematerialiojo turto pripažinimo reikalavimus, jos gali būti parodomos kaip nematerialusis turtas. 13-ajame VAS pateikti šie nematerialiojo turto pripažinimo reikalavimai:

5. Nematerialusis turtas pripažįstamas, jei patirtos išlaidos atitinka nematerialiojo turto apibrėžimą ir šiuos pripažinimo požymius:

5.1. Pagrįstai tikėtina, kad įmonė ateityje iš turto gaus tiesioginės ir (arba) netiesioginės ekonominės naudos.

5.2. Turto įsigijimo (pasigaminimo) savikaina gali būti patikimai įvertinta ir atskirta nuo kito turto vertės.

5.3. Įmonė gali tuo turtu disponuoti, jį kontroliuoti arba apriboti kitų teisę juo naudotis.

6. Vertinant tikimybę gauti ekonominės naudos, turi būti vadovaujama nematerialiojo turto pirminio pripažinimo metu turima patikima informacija ir laikomasi ne tik formalių reikalavimų, bet ir turinio svarbos principo.

7. Būsimą ekonominę naudą, gaunamą iš įmonės naudojamo nematerialiojo turto, gali sudaryti gaminių ir paslaugų pardavimo pajamos, išlaidų sumažėjimas ar kita nauda.

Spręsdama dėl patirtų žetonų funkcionavimą užtikrinančių išlaidų pripažinimo nematerialiuoju turtu įmonė turi įvertinti, ar pasibaigus žetonų platinimui ji vis dar gali kontroliuoti žetonų funkcionavimą užtikrinančią platformą ir ar gali pagrįstai tikėtis iš sukurtos žetonų savininkus jungiančios bendrovės ateityje gauti ekonominės naudos.

Blokų grandinių technologijos pagrindu sukurtais žetonais turėtų būti prekiaujama atviroje rinkoje patiems vartotojams palaikant šios rinkos funkcionavimą paskirstytojo apskaitos žurnalo (angl. *distributed ledger*) principu. Todėl ICO platintojas, išplatinęs žetonus, dažniausiai nekontroliuoja šių žetonų rinkos ir gali patikimai tikėtis papildomų lėšų tik rinkos sąlygomis pardavęs savo sąskaitoje esančius viešai neišplatintus žetonus. Dėl šių priešasčių svarbu iš anksto žinoti, ar įmonė po žetonų išplatavimo galės gauti ekonominės naudos iš žetonų savininkų teikdama jiems tarpininkavimo ar panašias paslaugas, kurios nėra sietinos tik su vėlesniu neišplatintų žetonų pardavimu.

Jei žetonams platinti patirtos išlaidos bendrovei neužtikrins tolesnės ekonominės naudos po žetonų išplatavimo, jos turėtų būti iš karto pripažįstamos ataskaitinio laikotarpio sąnaudomis, pavyzdžiui:

D 6003 *Tiesioginės gamybos išlaidos*

K 27 *Pinigai*

K 44 *Per vienus metus mokėtinos sumos ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai*

Išplatinsi žetonus bendrovė gali toliau kontroliuoti išplatintų žetonų rinką palaikančią platformą (pavyzdžiui, anuliuoti supirktus žetonus, keisti išmaniųjų sutarčių turinį ir pan.) ir pagrįstai tikėtis tolesnės ekonominės naudos po žetonų išplatavimo. Šiuo atveju tokios platformai sukurti ir žetonams platinti patirtos ir pagrįstai įvertintos išlaidos, vadovaujantis 13-ojo VAS 5–7 punktais, gali būti pripažįstamos nematerialiuoju turtu ir amortizuojamos per šio turto naudingo tarnavimo laiką. Toks nematerialiojo turto (platformos sukūrimas) pripažinimas gali būti registruojamas:

D 1150 *Kito nematerialiojo turto įsigijimo savikaina*

K 27 *Pinigai*

K 44 *Per vienus metus mokėtinos sumos ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai*

Jei kitais ataskaitiniais laikotarpiais paaiškėja naujų aplinkybių, dėl kurių negalima pagrįstai tikėtis, kad šis turtas toliau duos tiek ekonominės naudos, kiek buvo numatyta, ir dėl to mažėja nematerialiojo turto vertė, tai turi būti registruojama šiuo įrašu:

D 63092 *Nematerialiojo turto vertės sumažėjimo sąnaudos*

K 1159 *Kito nematerialiojo turto vertės sumažėjimas (–)*

4.1.2. Mokėjimo žetonų platinimas

Jeigu bendrovės išplatinti mokėjimo žetoni j savininkams nesuteikia konkrečių išskirtinių ir aiškių teisių ateityje iš juos platinančios bendrovės už juos gauti konkrečią paslaugą, prekę ar turtą, tokių žetonų platinimo metu surinktos lėšos gali būti skirtos bendrovei sukurti toliau veikiančią mokėjimo platformą ir, jei numatyta, palaikyti tolesnį jos funkcionavimą. Tokių žetonų platinimo metu surenkamos lėšos dažnai bendrovei reikalingos padengti bendrovės su tuo susijusias patirtas ir (ar) numatomas būsimų laikotarpių sąnaudas, tačiau nėra tiesiogiai siejamos su tokių sąnaudų dydžiu.

Atsižvelgiant į tai, bendrovės apskaitoje už ICO metu išplatintus žetonus pirminio pripažinimo metu gautos lėšos galėtų būti registruojamos šiuo apskaitos įrašu:

D 2625 *Kriptoturtas arba D 271 Sąskaitos bankuose*

K 4421 *Iš paslaugų gavėjų gauti avansai*

Jei visos už žetonus gautos įplaukos yra skirtos mokėjimo platformos sukūrimo sąnaudoms padengti (žr. skyrių „Žetonams platinti skirtos platformos sukūrimas“) ir nesietinos su tolesniais įsipareigojimais žetonų savininkams, tokios įplaukos laikomos atlygiu platformą sukūrusiai bendrovei už sukurtą paslaugų platformą, kurioje blokų grandinės pagrindu vyks žetonų apyvarta. Šiuo atveju, pasibaigus ICO jos turėtų būti registruojamos šiuo apskaitos įrašu.

D 4421 *Iš paslaugų gavėjų gauti avansai*

K 50 *Pardavimo pajamos*

Tačiau už žetonus gautos įplaukos gali būti skirtos ne tik su mokėjimo platformos sukūrimu susijusioms sąnaudoms padengti (žr. skyrių „Žetonams platinti skirtos platformos sukūrimas“), bet ir užtikrinti tolesnį žetonų funkcionavimą administruojant sukurtą platformą. Tokiu atveju šios įplaukos laikomos ne tik atlygiu ICO rengėjui už sukurtą paslaugų platformą, bet ir jos susijusios su tolesne pareiga šią platformą prižiūrėti. Toks bendrovės įsipareigojimas, kurį įgyvendinti negalima tiksliai nustatyti, kiek ateityje dėl priežiūros gali būti patirta darbo užmokesčio, elektros energijos ir kitų sąnaudų, turi būti registruojamas kaip atidėjiniai pagal 19-ojo verslo apskaitos standarto „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir turtas bei poataskaitiniai įvykiai“ (toliau – 19-asis VAS) 6–7 punktus¹⁰. Įvertinus, kokia gautų įplaukų dalis yra susijusi su būsima platformos priežiūra, likusi jų dalis pripažįstama kaip atlygis už paslaugų platformos sukūrimą:

D 4231 *Iš paslaugų gavėjų gauti avansai*
ir (arba)

D 4421 *Iš paslaugų gavėjų gauti avansai*

K 413 *Kiti atidėjiniai*

K 50 *Pardavimo pajamos* (likusi įplaukų dalis po atidėjinių suformavimo)

4.1.3. ICO metu neišplatintų žetonų, liekančių ICO leidėjo nuosavybe, apskaita

Dalis ICO metu išleistų žetonų gali likti juos išplatinusios bendrovės žetonams skirtoje kriptoturto piniginėje. Tokie žetonai pirminio pripažinimo metu yra registruojami nebalansinėse bendrovės sąskaitose, kadangi įmonė nepatiria tiesioginių su jų įsigijimu susijusių išlaidų ir gali būti registruojami kaip bendrovės turtas tik nusistovėjus aktyviai žetonų pirkimo (pardavimo) rinkai, kai atsiranda galimybė juos parduoti įprastomis rinkos sąlygomis. Registruojant tokius žetonus kaip įmonės turta, skirtą atsiskaitymams, daromi tokie apskaitos įrašai:

D 2625 *Kriptoturtas* (žetonų tikroji vertė)

K 5001 *Suteiktų paslaugų pajamos* arba K 5401 *Kitos pajamos*

4.1.4. Naudojimo žetonų platinimas

Šio ir kitų punktų pavyzdžiuose neįvertintas galimas atidėtųjų mokesčių, apskaičiuotų 24-ojo verslo apskaitos standarto „Pelno mokesčiai“ nustatyta tvarka, poveikis.

¹⁰ 19-ojo VAS 6–7 punktai: „Atidėjinys – įsipareigojimas, kurio galutinės įvykdymo sumos arba įvykdymo laiko negalima tiksliai nustatyti, tačiau galima patikimai įvertinti.

<...>

6. Atidėjiniai pripažįstami, jeigu jie atitinka visus tris bendruosius pripažinimo požymius:

6.1. Įmonė turi teisinį įpareigojimą arba neatšaukiamą pasižadėjimą, kurį lėmė praeities įvykiai.

6.2. Tikėtina, kad teisiniam įpareigojimui ar neatšaukiamam pasižadėjimui įvykdyti reikės naudoti turimą turta.

6.3. Įsipareigojimų suma gali būti patikimai įvertinama.

7. Atidėjiniai pripažįstami, jei juos lėmė praeities įvykiai ir paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną jie egzistuoja (6.1 punktas).

<...>“

Jeigu bendrovės išplatinti naudojimo žetonai jų savininkams suteikia konkrečią ir aiškia teise ateityje įsigyti tam tikrų prekių ar paslaugų bendrovės kuriamoje platformoje, svarbu nustatyti, ar su tuo susiję bendrovės įsipareigojimai yra pastovaus, ar kintamo pobūdžio.

Bendrovė išmaniaja sutartimi gali suteikti žetonų savininkams teisę apmokėti už būsimas bendrovės paslaugas ar pagamintą produktą fiksuotą kainos dalį, pavyzdžiui, kiekvienam žetono, kurio kaina 100 Eur, savininkui suteikiant teisę šiuo žetonu padengti dalį naujo kuriamo produkto pirkimo kainos po 3 metų, bet ne vėliau kaip po 4 metų suteikiant 180 Eur vertės nuolaidą šiam produktui įsigyti. Atsižvelgiant į tai, kad bendrovė suteikia žetonų savininkui papildomų teisių, išplatinusi tokį žetoną ji turėtų apskaitoje registruoti su šia teise susijusius įsipareigojimus. Pirminio įsipareigojimo pripažinimo metu bendrovė turi įvertinti, kokia dalis žetonų savininkų gali pasinaudoti šia teise atsisakydami galimybės gauti potencialios ekonominės naudos žetono kainai viršijus suteiktinos nuolaidos dydį. Jei bendrovė įvertina, kad apie 60 proc. žetonų savininkų galėtų pasinaudoti šia teise, ji turi apskaičiuoti diskontuotą šios dalies (180x0,6) įsipareigojimų dydį. Jei rinkos palūkanų norma įsipareigojimų registravimo datą yra 10 proc., toks įsipareigojimas sudarytų 81 Eur ir jis būtų registruojamas šiuo apskaitos įrašu:

D 271 <i>Sąskaitos bankuose</i>	100
K 413 <i>Kiti atidėjiniai</i>	81
K 5401 <i>Kitos pajamos</i>	19

Kiekvieną ataskaitinį laikotarpį bendrovė turi įvertinti pasikeitusių įsipareigojimų vertę. Jei po metų vieno žetono tikroji vertė rinkoje nukrito iki 25 Eur, bendrovė turėtų įvertinti riziką, kad, esant tokiai žemai kainai, didžioji dalis žetonų savininkų pasirinks jais atsiskaityti už bendrovės produktą ir tokiu būdu mokėti 180 Eur mažesnę kainą. Tokiu atveju perskaičiavus įsipareigojimus ir įvertinus, kad žetonais po 2 metų gali pasinaudoti 80 proc. jų savininkų, diskontuota įsipareigojimų suma esant tai pačiai rinkos palūkanų normai išaugtų 38 Eur ir padidėtų iki 119 Eur. Toks atidėjinių padidėjimas registruojamas šiuo apskaitos įrašu:

D 6204 <i>Atidėjinių sąnaudos</i>	38
K 413 <i>Kiti atidėjiniai</i>	38

Jei po vieno metų vieno žetono tikroji vertė rinkoje išaugo iki 220 Eur, bendrovė į tai turėtų atsižvelgti vertindama tikimybę, kad didžioji dalis žetonų savininkų nebenorės jais pasinaudoti ir gauti 180 Eur nuolaidą, nes ekonomiškai juos būtų naudingiau parduoti už didesnę kainą rinkoje. Įvertinus tai, kad tik apie 20 proc. žetonų savininkų po metų pasinaudos galimybe gauti sutartą nuolaidą esant 10 proc. rinkos palūkanų normai, įmonės atidėjiniai sumažėtų nuo 119 iki 33 Eur. Tai būtų registruojama šiuo įrašu:

D 413 <i>Kiti atidėjiniai</i>	86
K 5401 <i>Kitos pajamos</i>	86

Jei atėjus laikotarpiui, per kurį žetono savininkai gali pasinaudoti žetonu nuolaidai gauti, vieno žetono tikroji vertė rinkoje išaugtų iki 300 Eur ir nebūtų tikimasi, kad žetonų tikroji vertė ateityje gali reikšmingai sumažėti, bendrovė anksčiau pripažintą atidėjinių sumą pripažįsta pajamomis ir tai registruoja šiuo įrašu:

D 413 <i>Kiti atidėjiniai</i>	33
K 5401 <i>Kitos pajamos</i>	33

4.1.5. Vertybinių popierių žetonų platinimas

Teisės, kurios suteikiamos žetonų pirkėjams, gali būti panašios į vertybinių popierių savininkų teises. Dėl to žetonų platintojo įsipareigojimai, kurie registruojami apskaitoje, priklauso nuo suteikiamų teisių pobūdžio. Jos gali būti panašios į teises, kurias turi skolos vertybinių popierių, nuosavybės vertybinių popierių ar kitų finansinių priemonių savininkai.

Nuosavybės žetonų atveju, žetonų leidėjas gali prisiimti įsipareigojimą skirti dalį savo metinio pelno (išskyrus pelną, susidariusį dėl pinigų įplaukų išplatinus žetonus ICO metu) žetonų savininkams, tačiau neišpirkti pačių žetonų. Tokiu atveju pirminio pripažinimo metu, tokią žetonų savininkams suteiktą teisę bendrovė registruoja kaip sąlyginį neterminuotą įsipareigojimą, kurio vertė priklauso nuo metinio pelno dydžio. Kol negalima pagrįstai tikėtis, kad bendrovė uždirbs pelno, kurio dalį reikės skirti žetonų savininkams, šio įsipareigojimo dydis po ICO užbaigimo yra lygus nuliui. Per kitą ataskaitinį laikotarpį bendrovei uždirbus pelno ir sutartą jo dalį skiriant žetonų savininkams, didinami bendrovės įsipareigojimai žetonų savininkams ir finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos.

Pavyzdžiui, bendrovė išplatina žetonų už 100 tūkst. Eur ir įsipareigoja žetonų savininkams neterminuotai kasmet mokėti 30 proc. atitinkamo ataskaitinio laikotarpio pelno. ICO metu už žetonus gautos lėšos galėtų būti registruojamos šiuo apskaitos įrašu:

D 2625 *Kriptoturtas* arba D 271 *Sąskaitos bankuose*
K 4421 *Iš paslaugų gavėjų gauti avansai*

Už žetonus sumokėtos lėšos žetonų savininkams suteikia tik teisę gauti 30 proc. grąžą nuo kiekvieno ataskaitinio laikotarpio pelno (išskyrus susidariusį dėl pinigų įplaukų išplatinus žetonus ICO metu) ir jie neturi teisės reikalauti juos išpirkti ar gražinti. Dėl šios priežasties bendrovė neturi tokių įplaukų registruoti kaip finansinio įsipareigojimo ir pasibaigus ICO visą įplaukų sumą turėtų pripažinti finansinės veiklos pajamomis:

D 4421 *Iš paslaugų gavėjų gauti avansai*
K 5810 *Kitos finansinės ir investicinės veiklos pajamos*

Jei kitą ataskaitinį laikotarpį bendrovė uždirbs 60 000 Eur pelno (prieš pelno dalies žetonų turėtojams priskyrimą) ir dėl to padidės jos finansiniai įsipareigojimai žetonų savininkams, ši finansinių įsipareigojimų padidėjimo suma bus pripažįstama finansinės ir investicinės veiklos sąnaudomis:

D 6810 <i>Kitos finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos</i>	18 000
K 4494 <i>Kitos mokėtinos sumos</i>	18 000

Gali būti, kad ICO metu bendrovė įsipareigoja žetonų savininkams kasmet mokėti tam tikrą procentą palūkanų nuo sutartinės likvidžios kriptoturto tikrosios vertės. Tokie įsipareigojimai turėtų būti pripažįstami kaip išvestinė finansinė priemonė, kuri kiekvieną finansinių ataskaitų datą yra įvertinama tikrąja verte pagal 26-ąjį verslo apskaitos standartą „Išvestinės finansinės priemonės“ (toliau – 26-asis VAS).

Pavyzdžiui, bendrovė išleidžia 100 žetonų AAA ir parduoda kiekvieną iš jų už vieną *Bitcoin* kriptovaliutos vienetą, įsipareigodama kiekvienais metais mokėti 5 proc. nuo *Bitcoin* tikrosios vertės, buvusios tų ataskaitinių metų paskutinę dieną. Šiuo, kaip ir prieš tai buvusiu, atveju bendrovė neturi įsipareigojimo išleistus žetonus supirkti sutartine kaina ar gražinti už žetonus gautas ateityje. Žetonų išleidimo dieną *Bitcoin* tikroji vertė buvo 4 000 Eur, o ataskaitinių metų paskutinę dieną ji išaugo iki 10 000 Eur. Tokiu atveju bendrovė po ICO pabaigos (žr. aukščiau) registruoja ne tik pajamas, bet ir dėl išvestinės finansinės priemonės susidariusį finansinį įsipareigojimą. Jei įsipareigojimo dėl išvestinės finansinės priemonės išleidimo įsigijimo savikaina pirminio pripažinimo metu yra lygi 150 000 Eur, įmonė tai registruoja šiuo apskaitos įrašu:

D 4421 <i>Iš paslaugų gavėjų gauti avansai</i>	400 000
K 5810 <i>Kitos finansinės ir investicinės veiklos pajamos</i>	250 000
K 4213 <i>Iš išvestinių finansinių priemonių atsiradę įsipareigojimai</i>	150 000

Atsižvelgiant į metų pabaigoje išaugusią *Bitcoin* tikrąją vertę, didėja tikimybė, kad įmonei teks ateityje kasmet mokėti ženkliai didesnes sumas, todėl įmonės įsipareigojimų dydis prieš pirmųjų metų palūkanų išmokėjimą išaugo 85 000 Eur, t. y. iki 235 000 Eur. Tokį įsipareigojimų žetonų savininkams padidėjimą įmonė registruos šiais apskaitos įrašais:

D 6805 <i>Iš išvestinių finansinių priemonių atsiradę nuostoliai</i>	85 000
K 4213 <i>Iš išvestinių finansinių priemonių atsiradę įsipareigojimai</i>	85 000

Kito ataskaitinio laikotarpio pradžioje 86 proc. žetonų savininkų kreipėsi dėl sutartinių palūkanų sumokėjimo. Atsiskaičiusi su šių žetonų savininkais sumokėtą 43 000 Eur palūkanų sumą (50 000 Eur x 0,86) bendrovė registruos šiuo apskaitos įrašu:

D 4213 <i>Iš išvestinių finansinių priemonių atsiradę įsipareigojimai</i>	43 000
K 271 <i>Sąskaitos bankuose</i>	43 000

4.2. Kriptoturto žetonų įsigijimas

4.2.1. Mokėjimo žetonų įsigijimas

Atliekant pirminį žetonų platinimą žetonų pirkėjui gali būti nesuteikta atskirų teisių gauti iš žetonus platinančios bendrovės papildomų paslaugų, nuolaidų prekėms įsigyti ar kitų teisių. Tokiu atveju žetonų pirkėjas paprastai perka bendrovės platinamus žetonus siekdamas finansuoti jam aktualią bendrovės veiklą, projekto vykdymą tikėdamasis atgauti investuojamas sumas padidėjus įsigytų žetonų vertei ir vėliau juos pardavus kriptoturto rinkoje.

Įsigydamas šiuos mokėjimo žetonus, kaip ir kriptoturto monetų įsigijimo atveju, pirkėjas juos registruoja įsigijimo savikaina šiuo apskaitos įrašu:

D 2625 <i>Kriptoturtas (įsigijami žetonai)</i>
K 271 <i>Sąskaitos bankuose</i>
<i>arba</i>
K 2625 <i>Kriptoturtas (kriptoturtas, kuriuo mokama už žetonų įsigijimą)</i>

Sudarant finansines ataskaitas įsigyti žetonai įvertinami tikrąja verte (18-ojo VAS VII ir X skyriai). Pelnas ar nuostoliai dėl finansinio turto tikrosios vertės pasikeitimo parodomi pelno (nuostolių) ataskaitoje (18-ojo VAS XI skyrius). Pelnas dėl tikrosios vertės padidėjimo registruojamas tokiu apskaitos įrašu:

D 2625 *Kriptoturtas (žetonai)*
K 5808 *Investicijų tikrosios vertės padidėjimo pelnas*

Nuostoliai dėl tikrosios vertės sumažėjimo registruojami šiuo apskaitos įrašu:

D 6808 *Investicijų tikrosios vertės sumažėjimo nuostoliai*
K 2625 *Kriptoturtas (žetonai)*

4.2.2. Naudojimo žetonų įsigijimas

Naudojimo žetonai jų pirkėjui gali suteikti įvairių teisių, nuo kurių pobūdžio priklauso, kaip jos bus registruojamos apskaitoje.

Jei žetono pirkėjui suteikiama teisė po „Baltojoje knygoje“ numatyto laikotarpio įsigyti su nuolaida žetono platintojo gaminamą produktą (teikiamas paslaugas), tokia būsima nuolaida registruojama tada, kai ja pasinaudojama.

Pavyzdžiui, ICO metu yra platinami BBB žetonai, vieną BBB žetoną parduodant už du kriptovaliutos *Ripple* vienetus, kurių kiekvieno tikroji vertė yra lygi 0,6 Eur. Kiekvienam platinamo BBB žetono savininkui suteikiama galimybė praėjus 2 metams nuo ICO pabaigos vieną kartą per metus įsigyti bendrovės gaminamos kompiuterinės įrangos su 1 Eur nuolaida vienam BBB žetono vienetui. Pasinaudojus teise gauti nuolaidą žetonas nėra anuliuojamas ir jis toliau išlieka jo savininko nuosavybe, tačiau kitą kartą nuolaidai gauti juo bus galima pasinaudoti tik kitu ataskaitiniu laikotarpiu.

Šiuo atveju pirkėjas, įsigydamas 1 000 vnt. BBB žetonų, tai registruoja tokiu apskaitos įrašu:

D 2625 <i>Kriptoturtas (įsigijami BBB žetonai)</i>	1 200
K 2625 <i>Kriptoturtas (kriptovaliuta Ripple)</i>	1 200

BBB žetonais yra aktyviai prekiaujama kriptoturto prekybos platformose ir jie yra vertinami dėl nuolat teikiamos materialios naudos. Kadangi BBB žetonus įsigijusi įmonė planuoja šiuos žetonus panaudoti tik įsigyjant kompiuterinę įrangą per artimiausius 3 metus ir paskui juos parduoti rinkoje, po pirminio pripažinimo momento BBB žetonai toliau vertinami kaip finansinis turtas tikrąja verte, tikrosios vertės pokytį rodant pelno (nuostolių) ataskaitoje, kaip nurodyta 2.1. skyriuje „Mokėjimo žetonų įsigijimas“.

Po 2 metų 1 000 vnt. BBB žetonų savininkui nusprendus už 7 500 Eur pirkti bendrovės parduodamą kompiuterinę įrangą, jis pasinaudoja žetono suteikiama teise gauti 1 000 Eur nuolaidą ir tai registruoja šiais apskaitos įrašais:

D 1220 <i>Mašinų ir įrangos įsigijimo savikaina</i>	6 500
K 271 <i>Sąskaitos bankuose</i>	6 500

Žetono pirkėjui gali būti suteikiama teisė naudotis papildomomis žetonų platintojo paslaugomis, išskirtiniais pasiūlymais ir pan. Šiuo atveju žetono savininkas ketina šiomis teisėmis pasinaudoti ir nenaudoja žetono taupymo ar atsiskaitymo tikslais. Žetono panaudojimas, duodantis žetono savininkui tiesioginės ekonominės naudos, apskaitoje parodomas, kaip atsiskaitymas už konkretaus turto ar paslaugos įsigijimą. Šiuo atveju, žetono tikrosios vertės padidėjimas neturėtų būti registruojamas, kadangi jis nedidintų gautino turto ar paslaugų vertės, tačiau tikrosios vertės sumažėjimas gali būti požymis, kad žetonas nuvertėjo ir turėtų būti registruojamas žetono nuvertėjimo sąnaudos.

Pavyzdžiui, bendrovė, vykdanči privačių namų apsaugos ir kibernetinio saugumo užtikrinimo paslaugas, planuoja tobulinti naudojamą apsaugos technologiją ir ją pritaikyti paslaugoms gerinti. Bendrovės ICO metu yra platinami CCC žetonai, 1 CCC žetonas parduodamas už vieną *Bitcoin* kriptovaliutos vienetą, kurio tikroji vertė pirkimo momentu yra lygi 7 500 Eur. Kiekvieno platinamo CCC žetono savininkui suteikiama galimybė bet kada panaudoti žetoną juo apmokant metinį bet kurios teritorijos, neviršijančios 25 arų, apsaugos ir kibernetinio saugumo užtikrinimo mokestį. Panaudojusi žetoną bendrovė jį anuliuoja.

Šiuo atveju pirkėjas, įsigydamas 1 CCC žetoną, tai rodo tokiu apskaitos įrašu:

D 208 <i>Sumokėti avansai – Kriptoturtas (CCC žetonas)</i>	7 500
K 2625 <i>Kriptoturtas (Bitcoin kriptovaliuta)</i>	7 500

Po metų CCC žetono savininkas nusprendžia iš bendrovės įsigyti metinę naujai pastatyto sandėlio apsaugos ir kibernetinio saugumo užtikrinimo paslaugą, kuri bendrovėje kainuoja 30 000 Eur. Tam tikslui bendrovė panaudoja CCC žetoną, kuris paskesnio vertinimo metu buvo apskaitomas iš anksto sumokėtose sumose.

Kriptoturto panaudojimas, padengti apsaugos ir kibernetinio saugumo užtikrinimo mokestį, registruojamas šiuo apskaitos įrašu:

D 291 <i>Ateinančių laikotarpių sąnaudos</i>	7 500
K 208 <i>Sumokėti avansai – Kriptoturtas (CCC žetonas)</i>	7 500

Ateinančiais ataskaitiniais laikotarpiais už tęstinio pobūdžio paslaugas tolygiai pripažįstamos įmonės veiklos sąnaudos, registruojant šį įrašą:

D 63 <i>Bendrosios ir administracinės sąnaudos</i>	
K 291 <i>Ateinančių laikotarpių sąnaudos</i>	

4.2.3. Vertybinių popierių žetonų įsigijimas

Vertybinių popierių žetonai gali suteikti žetono pirkėjui panašių teisių kaip ir finansinės priemonės, pvz., skolos ar nuosavybės vertybiniai popieriai.

Jeigu įsigyti kriptoturto žetonai jų pirkėjui suteikia teisę periodiškai gauti fiksuotą gražą (kuponus) nuo „Baltojoje knygoje“ nustatytos sumos, tokia teisė gauti kuponus apskaitoje registruojama kaip finansinis turtas.

Pavyzdžiui, ICO metu DDD žetonai buvo išplatinti už 200 Eur kainą. Kiekvienas išplatinto DDD žetono savininkas, kuris turėjo šį žetoną paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną, per 30 d. nuo ataskaitinio laikotarpio pabaigos gauna 5 proc. palūkanas nuo 1 000 Eur nominalios sumos. Palūkanos paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną yra pervedamos tiesiogiai į tokio žetono savininko kriptoturto piniginę, jos mokamos *Bitcoin* kriptovaliuta ar kitomis likvidžiomis kriptoturto monetomis. Žetono pirkėjas pirkimą registruoja šiuo apskaitos įrašu:

D 2625 Kriptoturtas (išigyjami DDD žetonai)	200
K 271 Sąskaitos bankuose	200

Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje žetono tikroji vertė atsižvelgiant į suėjusią palūkanų skyrimo dieną padidėjo iki 350 Eur. Tai registruojama tokiu apskaitos įrašu:

D 2625 Kriptoturtas (DDD žetonai)	150
K 5808 Investicijų tikrosios vertės padidėjimo pelnas	150

Taip pat šią dieną registruojama ir sukaupta gautina 50 Eur (1 000 x 0,05) palūkanų kupono vertė:

D 2446 Kitos gautinos skolos (kuponų suma)	50
K 2625 Kriptoturtas (DDD žetonai)	50

Kito ataskaitinio laikotarpio pradžioje, pasibaigus teisei gauti metines žetono palūkanas, rinkoje žetono tikroji vertė sumažėja nuo 350 iki 310 Eur. Bendrovė tokį žetono vertės pokytį (310 Eur – 200 Eur + 150 Eur – 50 Eur) registruoja šiuo apskaitos įrašu:

D 2625 Kriptoturtas (DDD žetonai)	10
K 5808 Investicijų tikrosios vertės padidėjimo pelnas	10

Žetonus platinančiai bendrovei sumokėjus sutartą kuponų sumą registruojama:

D 2625 Kriptoturtas (Bitcoin kriptovaliuta)	50
K 2446 Kitos gautinos skolos (kuponų suma)	50

IŠVADA

Jei ICO platintojo išlaidos, skirtos blokų grandinės pagrindu veikiančiai platformai sukurti, nėra susijusios su pagrįstai tikėtinos ekonominės naudos gavimu iš tolesnio šios platformos valdymo po ICO išleidimo, jos registruojamos pelno (nuostolių) ataskaitoje kaip sąnaudos. Jei tokia ekonominė nauda yra pagrįstai tikėtina, nes ICO platintojas turi galimybę gauti tarpininkavimo ir kitų pajamų iš sukurtos platformos naudotojų, tokios išlaidos gali būti pripažįstamos kaip nematerialiojo turto įsigijimo savikaina. Žetonų platintojo ICO metu neišplatinti žetonai, kurie lieka žetono platintojo kriptoturto piniginėje registruojami nebalansinėje sąskaitoje ir pripažįstami kaip tikraja verte apskaitomi kriptoturto vienetai tik nusistovėjus aktyviai žetonų pirkimo (pardavimo) rinkai, kai atsiranda galimybė juos parduoti įprastomis rinkos sąlygomis.

Žetonu platintojo platinamų žetonų apskaita priklauso nuo to, ar jie yra priskiriami mokėjimo, naudojimo ar vertybinių popierių žetonų tipams (priklauso nuo žetonų paskirties ir funkcijos):

- Bendrovė, išplatinusi mokėjimo žetonus, paprastai neturi pripažinti jokių papildomų su jais susijusių išpareigojimų, todėl gautas įplaukas pasibaigus ICO iš karto pripažįsta pajamomis. Tačiau, kai bendrovė tokių žetonų platinimo metu prisiima išpareigojimą ir toliau neatlygintinai prižiūrėti sukurtą paslaugų platformą, ji turi registruoti ir atidėjinius.

- Išplatinusi naudojimo žetonus bendrovė paprastai turi pripažinti atidėjinius, kurie rodo kintamą bendrovės išpareigojimų dalį.

- Išplatinusi vertybinių popierių žetonus bendrovė, priklausomai nuo jų pobūdžio, paprastai papildomai registruoja finansinius išpareigojimus, kurių apskaitos būdas ir rūšis priklauso nuo prisiimtų išpareigojimų pobūdžio.

Isigijusi žetonų bendrovė apskaitoje pirminio pripažinimo metu juos registruoja isigijimo savikaina.

Isigyti žetonų paskesnio vertinimo apskaita taip pat priklauso nuo žetonų tipo:

- Žetonų savininkas mokėjimo žetonus paprastai apskaitoje pripažįsta taip pat kaip ir atsiskaitymo tikslais naudojamas kriptoturto monetas.

- Isigyti naudojimo žetonai gali būti naudojami įvairioms paslaugoms, nuolaidoms ar prekėms gauti. Iki pasinaudojimo žetonais, žetonų savininkai juos registruoja kaip mokėjimo žetonus. Naudojimo žetonų savininkams pasinaudojus suteiktomis teisėmis gauta papildoma ekonominė nauda registruojama priklausomai nuo naudos pobūdžio ir galimybės toliau naudotis žetonu. Kai pasinaudojus žetonu suteiktomis teisėmis jis yra anuliuojamas, jį panaudojusi bendrovė skirtumą tarp gautų paslaugų (produktų) vertės ir naudojimo žetono vertės turi registruoti kaip pelną (nuostolį).

- Vertybinių popierių žetonų savininkas žetonų suteiktas papildomas teises gauti finansinę gražą ar kitą papildomą atlygį paprastai registruoja kaip finansinį turtą.

5. Tarpininkavimo kriptoturto rinkoje apskaita

Šioje dalyje aprašyta kriptoturto sandorių tarpininkavimo veikla pagal 2024 m. gruodžio 30 d. įsigaliosiantį reglamentavimą, būtų laikoma kriptoturto paslaugų, numatytų Reglamento (ES) 2023/1114 3 straipsnio 16 dalyje, teikimu, o jas teikiantys subjektai turėtų gauti kriptoturto paslaugų teikėjo licenciją. Atsižvelgiant į Finansinės apskaitos įstatymo Nr. IX-574 5 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymo 2 straipsnio 3 dalį nuo 2024 m. gruodžio 30 d. papildomas ir įsigalioja 11 straipsnio 1 dalies 1 punkto j papunktis, kuriame nustatoma, kad kriptoturto paslaugų teikėjai, kaip jie apibrėžti Reglamento (ES) 2023/1114 3 straipsnio 1 dalies 15 punkte, finansines ataskaitas privalės rengti pagal tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus, t. y. finansinės ataskaitos turės būti rengiamos vadovaujantis tarptautiniais finansinės atskaitomybės standartais už nuo 2025 m. sausio 1 d. prasidedančius finansinius metus.

Ši rekomendacijų dalis rengiant finansines ataskaitas už nuo 2025 m. sausio 1 d. prasidedančius finansinius metus galėtų būti aktuali tik tiems tarpininkavimo veiklą vykdančioms subjektams, kurie neplanuoja gauti kriptoturto paslaugų teikėjo licencijos pagal

Reglamento (ES) 2023/1114 ir KRĮ reikalavimus, tačiau, vadovaujantis KRĮ 22 straipsnio 3 dalimi, tokie subjektai veiklą galės vykdyti tik iki 2025 m. birželio 1 d.

5.1. Savo saskaita veikiantys kriptoturto paslaugų teikėjai

Kriptoturto rinkoje tarpininko paslaugas tarp kriptoturto pirkėjų ir pardavėjų vykdanči įmonė, kuri prisiima visą naudą ir riziką susijusią su kriptoturtu, iš klientų supirktą kriptoturtą apskaitoje registruoja kaip atsargas įsigijimo savikaina, o sudarant finansines ataskaitas kriptoturto likutį ataskaitinio laikotarpio pabaigoje įvertina įsigijimo savikaina arba grynąja galimo realizavimo verte, atsižvelgiant į tai, kuri iš jų yra mažesnė. Parduodant iš klientų supirktą kriptoturtą, jo balansinė vertė parodoma pelno (nuostolių) ataskaitoje, kaip pardavimo savikaina, o uždirbtos pajamos pardavus kriptoturtą už pardavimo kainą – kaip pardavimo pajamos.

Pavyzdžiui, tarpininkavimo paslaugas teikianti bendrovė už 6 000 Eur superka 10 000 vnt. *Ripple* kriptovaliutos ir tai registruoja apskaitoje šiuo įrašu:

D 2040 <i>Pirktų prekių, skirtų perparduoti, įsigijimo savikaina</i>	6 000
K 271 <i>Sąskaitos bankuose</i>	6 000

Kitą finansinių ataskaitų datą *Ripple* kriptovaliutos tikrajai vertei sumažėjus iki 0,5 Eur tarpininkavimo paslaugas teikianti įmonė registruoja atsargų vertės sumažėjimą:

D 63091 <i>Atsargų vertės sumažėjimo sąnaudos</i>	1 000
K 2040 <i>Pirktų prekių, skirtų perparduoti, įsigijimo savikaina</i>	1 000

Pardavus supirktus 8 000 *Ripple* kriptovaliutos vnt. už 5 800 Eur, apskaitoje registruojama:

D 6002 <i>Įsigytų prekių ir paslaugų savikaina</i>	4 000
K 2040 <i>Pirktų prekių, skirtų perparduoti, įsigijimo savikaina</i>	4 000
ir	
D 271 <i>Sąskaitos bankuose</i>	5 800
K 5000 <i>Parduotų prekių pajamos</i>	5 800

5.2. Kliento vardu ir saskaita veikiantys kriptoturto paslaugų teikėjai

Kriptoturto rinkoje tarpininkavimo paslaugas tarp kriptoturto pirkėjų ir pardavėjų vykdanči įmonė paprastai neprisiima su kriptoturto vertės pasikeitimu susijusios naudos ir rizikos. Tokiu atveju, kriptoturto pirkimo-pardavimo sandoriai vykdomi aptarnaujant tarpininkavimo veiklą vykdančios įmonės klientus, norinčius kriptoturtą įsigyti iš kito subjekto ar ją parduoti kitam subjektui, įskaitant kriptoturto rinkos likvidumą užtikrinančią subjektą (likvidumo teikėją). Tokios įmonės už vykdomas paslaugas gaunama nauda priklauso nuo atlygio už tarpininkavimo paslaugas dydžio, o pelnas (nuostoliai) dėl sandorių vykdymo metu klientų vardu įsigyto ar pateikto pardavimui kriptoturto vertės pasikeitimo tenka įmonės klientams.

Esant aukščiau išvardintoms sąlygoms, tarpininkavimo paslaugas vykdanči įmonė, laikinai disponuojanti klientų vardu įsigytu ar pateiktu pardavimui kriptoturtu, turi registruoti su šiuo kriptoturtu susijusius įsipareigojimus klientui.

Pavyzdžiui, tarpininkavimo paslaugas teikianti įmonė, iš kliento gauna mokėjimo nurodymą už 8 000 Eur įsigyti *Ripple* kriptovaliutos iš likvidumo teikėjo. Tarpininko įmonė gavusi iš kliento eurus apskaitoje registruoja šį įrašą:

D 271 <i>Sąskaitos bankuose</i>	8 000
K 449 <i>Kitos mokėtinos sumos</i>	
(įsipareigojimas klientui įvykdyti mokėjimo nurodymą)	8 000

Tarpininko įmonei pervedus eurus kriptovaliutos pardavėjui (likvidumo teikėjui) ir įvykdžius įsipareigojimą klientui, apskaitoje registruojamas šis įrašas:

D 449 <i>Kitos mokėtinos sumos</i>	
(įsipareigojimas klientui įvykdyti mokėjimo nurodymą)	8 000
K 271 <i>Sąskaitos bankuose</i>	8 000

Pagal susitarimą su klientu, tarpininkavimo paslaugas teikianti įmonė už įvykdytus mokėjimo nurodymus uždirba 5 proc. komisinio mokesčio nuo kiekvieno sandorio vertės. Tarpininko įmonės uždirbtas komisinis mokestis apskaitoje būtų registruojamas šiuo įrašu:

D 241 <i>Pirkėjų skolos</i>	400
K 5001 <i>Suteiktų paslaugų pajamos</i>	400

Tais atvejais, kai tarpininkavimo paslaugas teikianti įmonė valdo klientų vardu ir sąskaita įsigytą kriptoturtą patikėjimo teise, neprisiimdama rizikos ir naudos, susijusios su šiuo kriptoturtu, ir užtikrindama operacijų šiuo kriptoturtu atskyrimą nuo kitos įmonės veiklos ir jo apsaugą nuo kreditorinių reikalavimų dėl kitos įmonės veiklos, kliento vardu valdomas kriptoturtas ir su juo susiję įsipareigojimai klientui registruojami nebalansinėse sąskaitose (pavyzdžiui, jei paslaugų teikėjas teikia klientui nuosavybės teise priklausančio kriptoturto saugojimo paslaugas ar pan.).

Už tarpininkavimo paslaugas gautas uždirbtas atlygis (pavyzdžiui, fiksuotas procentas nuo sandorio sumos ar konkreti atlygio suma, nepriklausanti nuo sandorio vertės) įmonės apskaitoje pripažįstamas ataskaitinio laikotarpio pajamomis ir parodomas pelno (nuotolių) ataskaitoje, kai atliekama tarpininkavimo paslauga. Jei tokios tarpininkavimo paslaugos yra pagrindinė įmonės veikla, toks uždirbtas atlygis registruojamas kaip pardavimo pajamos, o pardavimo savikainoje parodomas su paslaugų teikimu tiesiogiai susijusios įmonės patirtos išlaidos, jeigu įmonė tokių išlaidų turi.

IŠVADA

Savo sąskaita veikianti tarpininkavimo paslaugas teikianti įmonė iš klientų supirktą kriptoturtą įmonės apskaitoje registruoja kaip atsargas įsigijimo savikaina, o sudarant finansines ataskaitas įvertina įsigijimo savikaina arba grynąja galimo realizavimo verte,

atsižvelgiant į tai, kuri iš jų yra mažesnė. Pardavus supirktą kriptoturtą registruojamos pardavimo pajamos ir pardavimo savikaina.

Kliento vardu ir sąskaita veikianči tarpininkavimo paslaugas teikianči įmonė, kuri su klientui nuosavybės teise priklausančiu kriptoturtu susijusios naudos ir rizikos neprisiima, įmonės apskaitoje pripažįsta pardavimo pajamomis tik jai priklausančią atlygio sumą už suteiktas tarpininkavimo paslaugas.